

Vergaderjaar 2020–2021

32 645

Kernenergie

Nr. 95

BRIEF VAN DE MINISTER VOOR MEDISCHE ZORG

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal

Den Haag, 7 juni 2021

Met deze brief informeer ik u, mede namens de Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat, over twee onderwerpen met betrekking tot jodiumprofylaxe. Ten eerste zal ik, zoals eerder toegezegd aan uw Kamer, in deze brief een inhoudelijke reactie geven op het briefrapport «Evaluatie distributie jodiumtabletten 2017» (Kamerstuk 32 645, nr. 91), dat in 2019 door het RIVM is gepubliceerd. Ten tweede informeer ik u over een nieuwe predistributieronde van jodiumtabletten in 2021.

Graag maak ik ook van deze gelegenheid gebruik om nogmaals te benadrukken dat de kans op een kernongeval uitermate klein is. Nucleaire installaties moeten aan zeer strenge veiligheidseisen voldoen en worden met regelmaat geïnspecteerd. De Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS) ziet hierop toe. Tegelijkertijd is het van groot belang om ons goed voor te bereiden op een eventueel stralingsongeval. Als onderdeel van de voorbereiding hierop hebben we in Nederland de beschermingsmaatregel jodiumprofylaxe nader uitgewerkt. Bij een kernongeval kan radioactief jodium vrijkomen. Dit radioactief jodium kan worden opgenomen in het lichaam wat kan leiden tot een verhoogde kans op schildklierkanker. Jodiumprofylaxe is het preventief slikken van jodium(tabletten) om de opname van radioactief jodium in de schildklier zoveel mogelijk te voorkomen.

Evaluatie distributie jodiumtabletten 2017

Het Ministerie van VWS is verantwoordelijk voor de distributie van jodiumtabletten en heeft het RIVM gevraagd om de verspreiding van de jodiumtabletten in 2017 te evalueren.

In oktober 2017 is aan ruim 1,2 miljoen Nederlandse huishoudens binnen een straal van 100 kilometer rondom een kerncentrale een doosje jodiumtabletten gestuurd. De tabletten zijn gestuurd naar personen tot en met 40 jaar die binnen

een straal tot 20 of 25¹ kilometer van een kerncentrale wonen en aan huishoudens met kinderen tot 18 jaar die in een straal van 20 tot 100 kilometer van een kerncentrale wonen. Eerder heeft er reeds regionale predistributie van jodiumtabletten plaatsgevonden in de straal van 20 of 25 kilometer rondom een kerncentrale. Dus er is in 2017 zo veel als mogelijk enkel verspreid onder diegenen binnen bovengenoemde doelgroep die nog niet in het bezit waren van jodiumtabletten.

Het doel van de evaluatie was om inzicht te verkrijgen in hoe de distributie is verlopen en verbeterpunten te identificeren voor onder andere de communicatie voor toekomstige distributierondes. Op 1 november 2019 heeft het RIVM het evaluatierapport «Evaluatie distributie jodiumtabletten» gepresenteerd. Het RIVM doet in dit evaluatierapport een aantal aanbevelingen aan de rijksoverheid:

- Ongeveer een vijfde van de mensen in de tweede ring (straal 20 – 100 kilometer) zegt geen tabletten ontvangen te hebben. Het verdient aanbeveling om te bezien hoe personen die de tabletten onverhoopt niet ontvangen hebben, deze alsnog in bezit kunnen krijgen.
- De informatie over jodiumtabletten en incidenten/ongevallen met kerncentrales vaker aan te bieden. Daarbij kan het beste worden aangesloten bij logische momenten in de tijd (als kernenergie in het nieuws is bijvoorbeeld), omdat uit onderzoek blijkt dat mensen de informatie dan het beste tot zich nemen en onthouden.
- In de (toekomstige) communicatie (meer) te benadrukken dat:
 - a. Het belangrijk is om te wachten op instructies alvorens een jodiumtablet te slikken en waarom;
 - b. Uit eerdere incidenten blijkt dat de effecten van straling op de gezondheid kleiner zijn dan de meeste mensen verwachten;
 - c. Evacuatie niet altijd de beste manier is om de risico's op gezondheidsschade te verkleinen.
- Er bij communicatie rekening mee te houden dat mensen op grote afstand (verder dan 100 km) ook angst voor de effecten van straling hebben na een incident of ongeval, deze angst te erkennen en te adresseren.
- In communicatie- en responsplannen aandacht te hebben voor de psychosociale gevolgen van zowel de risicobeheersing alsook bij een daadwerkelijk ongeval (bijvoorbeeld door ongerustheid, of door een eventuele evacuatie).

Opvolging aanbevelingen evaluatierapport

De Staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat coördineert de gezamenlijke voorbereiding op stralingsongevallen van het Rijk en de veiligheidsregio's. Deze voorbereiding krijgt vorm binnen de beheersstructuur die is opgezet rond het Landelijk Crisisplan Straling. Binnen deze structuur zijn de afspraken vastgelegd die nodig zijn voor een doelmatige bestrijding van mogelijke stralingsongevallen. Het bestuur van de Veiligheidsregio dient zich adequaat voor te bereiden op risico's waarmee de regio geconfronteerd kan worden (Wet veiligheidsregio's) en houdt conform de Kernenergiewet rekening met de afspraken zoals vastgelegd binnen deze structuur en is daarmee zelf verantwoordelijk voor het verwerken van de aanbevelingen van het evaluatierapport van het RIVM in hun eigen planvorming. Zowel het Ministerie van VWS alsook het Ministerie van IenW zal van de vaste overlegstructuren met de veiligheidsregio's gebruik maken om de aandachtspunten uit het rapport te blijven

¹ De kerncentrales van Borssele en Doel hebben beide een eerste ring van 20 kilometer en die van Emsland een eerste ring van 25 kilometer. Dit is onder andere afhankelijk van het vermogen van de reactoren.

benadrukken en de samenwerking op deze aanbevelingen met de Veiligheidsregio's verder vorm te geven.

Zoals gemeld aan uw Kamer in de slotbrief «Agenda risico en crisisbeheersing 2018 – 2021»² zijn het Nationaal Crisisplan Stralingsincidenten (NCS) (2016), het Responsplan NCS (2017) en het Crisiscommunicatieplan Stralingsincidenten NCS (2017) geactualiseerd, uitgebreid en geïntegreerd tot één Landelijk Crisisplan Straling (LCP-Straling). Het plan is opgesteld onder coördinatie van het Ministerie van IenW als verantwoordelijk departement voor stralingsongevallen, in samenspraak met de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming en alle betrokken departementen, veiligheidsregio's, kennisinstituten en de sector. Het LCP-Straling is bedoeld om op hoofdlijnen snel inzicht en overzicht te creëren in de bestaande afspraken op nationaal en regionaal niveau over de beheersing van stralingsongevallen. Daarnaast zijn er al specifieke communicatieboodschappen en veel gestelde vragen en antwoorden over stralingsongevallen voorbereid en deze worden continu geüpdatet en aangepast aan de hand van nieuwe inzichten. De aanbevelingen van het evaluatierapport van het RIVM zullen waar nodig worden verwerkt in deze boodschappen en veel gestelde vragen en antwoorden.

Het communiceren over het beheersen van risico's is een continu proces waarbij er zo veel als mogelijk gebruik wordt gemaakt van natuurlijke momenten om dit te onderstrepen. In de communicatie wordt benadrukt dat de risico's zeer gering zijn. Een dergelijk natuurlijk moment is de aankomende predistributie van jodiumtabletten waarbij de aanbevelingen van het RIVM-evaluatierapport meegenomen worden in de voorbereiding en de communicatieaanpak. Zo zal het Ministerie van VWS extra benadrukken dat het bij een stralingsongeval belangrijk is om te wachten op instructies vanuit de overheid alvorens de voorgeschreven hoeveelheid jodiumtabletten te slikken.

Predistributie 2021

Enkele jaren voor de landelijke predistributieronde in 2017 zijn in de directe nabijheid van kerncentrales in de veiligheidsregio's Zeeland, Midden- en West-Brabant en Twente jodiumtabletten gedistribueerd. Deze verspreiding is toen regionaal gecoördineerd. De houdbaarheid van deze tabletten verstrijkt in september 2021 en daarom dienen deze vervangen te worden.

De afgelopen periode heb ik in overleg met vertegenwoordigers en deskundigen van onder andere de Autoriteit Nucleaire Veiligheid en Stralingsbescherming (ANVS), de betrokken veiligheidsregio's, en andere betrokken ministeries een plan van aanpak opgesteld. Hierin worden de aanbevelingen uit het RIVM-evaluatierapport over de distributie van 2017 meegenomen. Voor de predistributie van jodiumtabletten zal net als in 2017 gebruik worden gemaakt van huis-aan-huis verstrekking per post door de rijksoverheid. Om de adressen van de mensen uit de doelgroep te verkrijgen, zal VWS gebruik maken van de Basisregistratie Personen (BRP), die aangeleverd worden door de Rijksdienst voor Identiteitsgegevens.

De doelgroep die nu nieuwe tabletten zal ontvangen, betreft eenieder woonachtig in de veiligheidsregio's Zeeland, Midden- en West-Brabant en Twente in de leeftijdscategorie tot en met 40 jaar in de eerste ring rondom de kerncentrales van Borssele (tot 20 km), Doel (tot 20 km) en Emsland

² Kamerstuk 30 821, nr. 129

(tot 25 km). In totaal gaat het om ongeveer 80.000 adressen die deze zomer nieuwe jodiumtabletten zullen ontvangen.

Elk adres met personen uit de doelgroepen ontvangt, op naam, een aankondigingskaart voordat de jodiumtabletten bezorgd worden. Ongeveer twee weken later volgt het doosje met jodiumtabletten, dat zowel aan de buiten- als binnenzijde relevante informatie bevat. Daarnaast zal tijdig voor de predistributie alle (geüpdatete) informatie terug te vinden zijn op www.waaromkrijgikjodiumtabletten.nl. Daar treft men in duidelijke taal waarom de tabletten worden verspreid, wanneer en in welke hoeveelheden deze tabletten genomen dienen te worden en daarnaast ook praktische informatie over bijvoorbeeld het bewaren van de tabletten.

De jodiumtabletten zijn sinds de predistributie van 2017 bij een selectie apotheken en drogisterijen, en met name online, eenvoudig aan te schaffen. Zwangere vrouwen, alsmede andere personen die (extra) jodiumtabletten willen aanschaffen, kunnen daar jodiumtabletten verkrijgen tegen kostprijs. Momenteel wordt er met de desbetreffende Veiligheidsregio's in de eerste ringen rondom kerncentrales een plan uitgewerkt om de tabletten kosteloos aan de doelgroep ter beschikking te stellen, indien zij de tabletten onverhoopt niet ontvangen hebben, voor pasgeborenen, voor zwangere vrouwen en voor nieuwe inwoners.

De Minister voor Medische Zorg,
T. van Ark